

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10
The 10th STOU National Research Conference

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ในระบอบประชาธิปไตยไทย
Political Participation in Democracy Thai of New Generation

สุดาร์ตน์ สุดสมบุญ (Sudarat Sudsomboon)¹ อนุวัฒน์ ปานอ่อน (Anuwat Panon)
เดชชาติ ตรีทรัพย์ (Detchart Treetrap) พงศ์พันธุ์ รัตนมุสิก (Pongphan Rattanamusik)

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นบทความวิชาการที่มุ่งศึกษาความหมาย ความสำคัญ ประโยชน์ รูปแบบ และปรากฏการณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยไทย รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบและปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อชี้แจงไม่ให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ถูกต้องและเป็นไปตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงสิทธิและหน้าที่ของประชาชนทุกคนในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวทางที่ถูกต้อง ซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อการปกครองประเทศในระบอบประชาธิปไตย รวมถึงเป็นหลักการสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาการเมืองการปกครองของประเทศให้เจริญยิ่งขึ้นไป และคนรุ่นใหม่ เป็นกลุ่มคนที่มีความสำคัญที่ก้าวเข้ามามีบทบาทในการปกครองประเทศมากยิ่งขึ้น เนื่องจากความตื่นตัวทางการเมืองที่ทำให้คนรุ่นใหม่มีความมุ่งมั่นในการที่จะไปใช้สิทธิ รวมถึงระบบการเลือกตั้งซึ่งเป็นระบบการเลือกตั้งภายใต้กฎ กติกาใหม่หลังจากประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะส่งผลต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของไทยให้ก้าวหน้าและมีคุณภาพทัดเทียมกับอารยประเทศ

คำสำคัญ การมีส่วนร่วมทางการเมือง ระบอบประชาธิปไตย คนรุ่นใหม่

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ sudsomboon_pao@hotmail.

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

Abstract

Political participation in a democratic system implicated in meaning, significance, benefits and forms of the political participation, and also the mechanisms for the political participation. In addition, this article is including the factors that affecting the political participation and the obstacles that obstruct the valid political participation and in accordance with the law. It also addresses the rights and obligations of all citizens to participate in politics in the right direction. The political participation is a very important factor in governing the country in a democratic system. Moreover, being an important principle that will lead to the development of the country's politics. New Generation are important group that has a role in governing the country. The political awareness is one reason that the new voters have more determined to exercise their rights. Another reason that is an electoral system which under the new rules after the promulgation of the new constitution. All of these factors will affect the development of the democratic system in Thailand which can advance and more quality as the civilized country.

Keywords: Political participation, Democracy, New generation

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

บทนำ

ไทยเป็นประเทศหนึ่งจากหลายประเทศในโลกที่มีรูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตย มีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครอง แต่การปกครองในประเทศไทยได้เกิดปัญหาขึ้นมากมายทั้งในข้อกฎหมายและระบบการเมือง ซึ่งยังเป็นปัญหาที่ทำให้การพัฒนาประเทศไม่สามารถทำได้อย่างเต็มที่และเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการพัฒนาระบบการเมือง คือ การที่ประเทศไทยมีวัฒนธรรมทางการเมืองระบบอุปถัมภ์ ส่งผลให้คนไทยมีทัศนคติและความเชื่อหลายประการที่ไม่อำนวยต่อการพัฒนา ปัญหาต่างๆ อันเป็นผลมาจากทัศนคติและความเชื่อจะสามารถแก้ไขได้โดยให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน นับตั้งแต่วันที่ 24 มิถุนายน 2475 ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาสู่ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงครั้งนั้นนำโดยกลุ่มคนที่ได้รับการศึกษาจากต่างประเทศและได้รับอิทธิพลจากแนวความคิดระบอบประชาธิปไตยจากตะวันตก กลุ่มนี้มีชื่อว่า “คณะราษฎร” นำโดย หลวงประดิษฐมนูธรรม (ปรีดี พนมยงค์) เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการนองเลือด พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7) จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีการยกเลิกการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ และ ทรงมอบรัฐธรรมนูญฉบับถาวรฉบับแรกของประเทศไทยให้กับประชาชน เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ.2475 (พิสิทธ์ศักดิ์ ห้วยหงษ์ทอง, 2551) ซึ่งในรัฐธรรมนูญของไทยเกือบทุกฉบับหรือส่วนใหญ่ กำหนดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไว้ ทั้งการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง หรือการตรวจสอบอำนาจรัฐ เป็นต้น (ทิพาพร พิมพิสุทธิ์, 2542) การมีส่วนร่วมทางการเมือง จึงถือได้ว่าเป็นสิ่งที่ประชาชนผู้อาศัยอยู่ในประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยพึงกระทำเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้การเมืองยังถือเป็นเรื่องที่ใกล้ชิดและมีผลกระทบ ต่อชีวิตประจำวันของประชาชน (ชูวงศ์ ฉายบุตร, 2539)

เนื่องจากประชาธิปไตยมีหลายรูปแบบ อาทิ แบบทางตรง แบบทางอ้อม ยกตัวอย่างรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยทางตรง คือการที่ประชาชนของรัฐทั้งหมดเป็นผู้ใช้อำนาจในการปกครองโดยตรงด้วยการร่วมกันประชุมพิจารณาเรื่องต่างๆ หรือทำหน้าที่เป็นสภาเอง เนื่องจากอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน โดยมีหลักการว่าประชาชนทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์ในสังคม กล่าวคือประชาชนมีส่วนร่วมในการบัญญัติกฎหมาย แต่ในปัจจุบันนี้ไม่สามารถนำประชาธิปไตยทางตรงมาใช้ได้ เพราะจำนวนประชาชนมากเกินไปจะทำให้โอกาสประชาชนทุกคนเข้ามาใช้สิทธิในการปกครองประเทศได้ จึงมีการนำประชาธิปไตยโดยผู้แทนหรือประชาธิปไตยโดยอ้อมมาใช้ ในขณะเดียวกันหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทน ประชาชนจะเลือกผู้แทนทำหน้าที่แทนตนในรัฐสภา และเจตจำนงของรัฐสภาถือเป็นความต้องการของประชาชน โดยที่ประชาชนยังมีช่องทางในการควบคุมทางการเมืองการปกครองได้บ้าง โดยขอบเขตของการมีตัวแทนของปวงชนนั้น ต้องเป็นไปอย่างกว้างขวาง ประชาชนทั่วไปต้องมีสิทธิที่จะมีตัวแทน สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งจะเป็นของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือมีเงื่อนไขกีดกันประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมิได้ และสิทธิพื้นฐานของประชาชนต้องได้รับการรับรอง เช่น สิทธิในการพูด สิทธิในการเขียน สิทธิในการประกอบอาชีพ สิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร สิทธิในการนับถือศาสนา ซึ่งต้องเป็นสิทธิที่เท่าเทียมกัน

บทความนี้จึงมุ่งเน้นศึกษา “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ในระบอบประชาธิปไตยไทย” ซึ่งจะประกอบด้วย ความหมาย คำสำคัญ ปัจจัย รูปแบบของการมีส่วนร่วม และที่สำคัญคือ บทความนี้ยังอธิบายถึงปรากฏการณ์ของคนรุ่นใหม่ที่แสดงออกในกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

ความหมายของคนรุ่นใหม่

คนรุ่นใหม่ (New Generation) หมายถึง คน ซึ่งมีชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมใหม่ ปัญหาใหม่ ในโลกที่มีทรัพยากรจำกัด มีความขัดแย้งสูง ผู้ควรจะมีบุคลิกภาพใหม่ และแนวคิดใหม่ ที่สามารถจะใช้ชีวิตทั้งในเชิงแข่งขัน และร่วมมือเพื่ออยู่ในสังคมยุคใหม่ได้อย่างมีคุณภาพ เป็นอิสระชน ผู้นำถือในสิทธิเสรีภาพทั้งของตนเอง และผู้อื่น การเป็นผู้ใฝ่ในการเรียนรู้ และแสวงหาความเป็นจริง กล้าคิด กล้าจินตนาการ กล้าสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มุ่งพัฒนาตัวเองให้มีความรู้ประสบการณ์ มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น มีอุดมคติหรือจิตสำนึกที่เข้าใจว่า ประโยชน์ส่วนตนผูกพันกับประโยชน์ส่วนรวมในระยะยาว ซึ่งในบทความนี้ได้กำหนดว่าคนรุ่นใหม่อยู่ในช่วงอายุ 18-45 ปี ผู้ที่ไม่เคยใช้สิทธิเลือกตั้ง สส./สว. ผู้ที่ลงสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรก ผู้ที่จัดตั้งพรรคการเมืองใหม่ ผู้ที่ร่วมดำเนินการจัดให้มีการชุมนุมเรียกร้องความต้องการต่อรัฐบาล เป็นต้น

ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

“การมีส่วนร่วมทางการเมือง” หมายถึง กิจกรรมทางกฎหมายของพลเมืองที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลในการเลือกกำหนดบุคคลในวงการรัฐบาลหรือกดดันรัฐบาลให้กระทำตามที่พลเมืองผู้นั้นหรือกลุ่มนั้นต้องการ (Norman H.Nie and Sidney Verba ,1972) อาจจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ไม่ว่าจะมีการจัดอย่างเป็นระเบียบหรือไม่ว่าจะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องกัน จะใช้วิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ (Myron Weiner, 1971) เป็นการกระทำที่ต้องเกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ของประชาชน (จันทนา สุทธิจารีย์,2544) เพื่อมีอิทธิพลของกลุ่มทางการเมืองในการเลือกกำหนดบุคคลในวงการรัฐบาลหรือกดดันรัฐบาลให้กระทำตามที่พลเมืองผู้นั้นหรือกลุ่มนั้นต้องการ ตลอดจนมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐทั้งในการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ (สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร,2561) ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีลักษณะที่รวมกัน 2 ประการได้ (1) ต้องเป็นไปตามความสมัครใจ และ (2) ต้องมีจุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้มีอำนาจ นอกจากนั้นกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองต้องเป็นไปตามที่ระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดให้กระทำได้ หรืออาจใช้วิธีการที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายก็ได้

ความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย

1. คุณภาพของการตัดสินใจดีขึ้น เนื่องจากกระบวนการปรึกษารับฟังกับสาธารณชน จะช่วยสร้างความกระจ่างให้กับวัตถุประสงค์และความต้องการของโครงการหรือนโยบาย และบ่อยครั้งที่การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนำมาสู่การพิจารณาทางเลือกใหม่ ที่น่าจะเป็นคำตอบที่มีประสิทธิภาพที่สุดได้

2. ใช้ต้นทุนน้อยและลดความล่าช้าลง แม้ว่าการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมจะต้องใช้เวลาและค่าใช้จ่ายมากกว่าการตัดสินใจฝ่ายเดียว แต่การตัดสินใจฝ่ายเดียวที่ไม่คำนึงถึงความต้องการแท้จริงของประชาชนนั้น อาจนำมาซึ่งการโต้แย้ง คัดค้าน หรือ การฟ้องร้องกัน อันทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงในระยะยาว เกิดความล่าช้า และความล้มเหลวของโครงการได้ในที่สุด

3. การสร้างฉันทามติ การมีส่วนร่วมของประชาชนจะสร้างข้อตกลงและข้อผูกพันอย่างมั่นคงในระยะยาวระหว่างกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน ช่วยสร้างความเข้าใจระหว่างกลุ่มต่างๆ ลดข้อโต้แย้งทางการเมืองและช่วยให้เกิดความชอบธรรมต่อการตัดสินใจของรัฐบาล

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

4. การนำไปปฏิบัติง่ายขึ้น การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทำให้ประชาชนมีความรู้สึกของการเป็นเจ้าของการตัดสินใจนั้นและทันทีที่การตัดสินใจได้เกิดขึ้น พวกเขา ก็อยากเห็นมันเกิดผลในทางปฏิบัติ และยังสามารถเข้ามาช่วยกันอย่างกระตือรือร้นอีกด้วย

5. การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าที่เลวร้ายที่สุด เพราะการเปิดโอกาสให้ฝ่ายต่างๆ เข้ามาแสดงความต้องการและข้อห่วงกังวลตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ จะช่วยลดโอกาสของการโต้แย้งและการแบ่งฝ่ายที่จะเป็นปัจจัยให้เกิดการเผชิญหน้าอย่างรุนแรงได้

6. การคงไว้ซึ่งความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม เนื่องจากกระบวนการตัดสินใจที่โปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม จะสร้างความน่าเชื่อถือต่อสาธารณชนและเกิดความชอบธรรม โดยเฉพาะเมื่อต้องมีการตัดสินใจในเรื่องที่มีการโต้แย้งกัน

7. การคาดการณ์ความห่วงกังวลและทัศนคติของสาธารณชน เพราะเมื่อเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้มาทำงานร่วมกับสาธารณชนในกระบวนการมีส่วนร่วม พวกเขาจะได้รับรู้ถึงความห่วงกังวล และมุมมองของสาธารณชนต่อการทำงานขององค์กร ซึ่งจะทำให้เจ้าหน้าที่สามารถคาดการณ์ปฏิกิริยาตอบสนองของสาธารณชนต่อกระบวนการและการตัดสินใจขององค์กรได้

8. การพัฒนาภาคประชาสังคม ประโยชน์อย่างหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน คือ ทำให้ประชาชนมีความรู้ทั้งในส่วนของเนื้อหาโครงการและกระบวนการตัดสินใจของรัฐ รวมทั้งเป็นการฝึกอบรมผู้นำ และทำให้ประชาชนได้เรียนรู้ทักษะการทำงานร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

นักรัฐศาสตร์ ได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับปัจจัยอันเป็นสาเหตุของการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการพยายามหาสาเหตุว่าเหตุใดสังคมหนึ่งจึงมีการขยายตัวของการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นอย่างมาก ในขณะที่อีกสังคมหนึ่งนั้นมีการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีน้อย หรือแทบจะไม่มีการมีส่วนร่วมทางการเมืองเลย สาเหตุที่มีผลทำให้เกิดความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีดังนี้คือ (สิงห์คำ มณีจันสุข, 2561)

1. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม (Environment Stimuli) หมายถึง ลักษณะของระบบสังคม (Social System) และสภาพการณ์ทางการเมือง (Political Setting) ซึ่งไม่เพียงจะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลเท่านั้น แต่ยังมีส่วนให้ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับขอบเขตปทัสฐานและทางเลือกต่างๆ ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง บุคคลแต่ละคนแม้จะอยู่ในสิ่งแวดล้อมเดียวกัน ก็จะได้รับสิ่งแวดล้อมทางการเมืองและสังคมได้ไม่เท่ากัน เพราะเขาจะเลือกรับรู้และเลือกสรรเฉพาะสิ่งเร้าที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการของตนเท่านั้น

2. ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล (Personal Factors) มี 5 ประการด้วยกันคือ พันธุกรรม แรงขับ ความต้องการทางจิตใจและร่างกาย และความเชื่อต่างๆ รวมทั้งทัศนคติทางการเมืองของแต่ละคน ปัจจัยส่วนบุคคลจึงถือว่าเป็นปัจจัยที่เอื้ออำนวยให้บุคคลเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับที่แตกต่างกันออกไป (Milbrath, 1977)

3. ปัจจัยทางเพศ จากการวิจัยของ Milbrath และ Leswe W. ซึ่งเขียนไว้ในหนังสือชื่อว่า Political Participation เกี่ยวกับปัจจัยทางเพศ จะเห็นว่า เพศชายมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง นอกจากนี้ยังพบว่าในหมู่คนที่มิ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

สถานภาพตำแหน่ง อัตรามีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ชายและผู้หญิงมีความแตกต่างกันมาก ผู้ชายมีส่วนร่วมมากกว่าผู้หญิง แต่ในหมู่คนที่มีความรู้สูง อัตรามีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ชายและผู้หญิงมีน้อยมาก สิ่งที่ทำให้เพศชายและเพศหญิงมีอัตรามีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันนั้น พบว่ามีสาเหตุมาจากการที่ผู้ชายมีความรู้เกี่ยวกับประสิทธิภาพในการเมืองมากกว่าผู้หญิง กล่าวคือ ความรู้ที่คิดว่าตนมีคุณสมบัติเพียงพอที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับงานทางการเมืองมากกว่าผู้หญิง นอกจากนี้ Milbrath ยังพบว่าอัตรามีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ชายและเพศหญิงจะลดลงเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงให้เป็นสมัยใหม่มากขึ้น คือ ผู้หญิงมีความรู้มากขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้น มีการออกไปทำงานนอกบ้าน และมีการขยายตัวของภาคบริการเกี่ยวกับสิทธิสตรี

4. ปัจจัยทางด้านอายุ จากผลการศึกษาวิจัยของ Milbrath และ Leswe W. พบว่ายิ่งระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงขึ้น ผู้มีส่วนร่วมทางการเมืองจะมีอายุสูงขึ้น โดยเฉพาะผู้ที่อายุตั้งแต่ 30 ถึง 50 ปี และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะลดลงเมื่อผู้มีส่วนร่วมทางการเมืองมีอายุ 60 ปี ซึ่งความหมายหมายความว่า อายุมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองใน 2 ช่วงอายุดังกล่าว ซึ่งผลการศึกษาต่างๆ จะสอดคล้องกัน (Milbrath ,1971)

รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น เป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างยิ่ง สำหรับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง เพราะฉะนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งก็ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องนี้ และสามารถแบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 2 รูปแบบ คือ การมีส่วนร่วมในรูปแบบที่ถูกกฎหมาย (Legal Forms) และ การมีส่วนร่วมในรูปแบบที่ผิดกฎหมาย (Illegal Forms) โดยสามารถอธิบายได้ดังนี้ (บุญศรี ยี่หะ,2552)

1) การมีส่วนร่วมในรูปแบบที่ถูกกฎหมาย (Legal Forms) สามารถแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบคือ

(1) การมีส่วนร่วมแบบปกติ (Conventional Participation) คือ การมีส่วนร่วมในรูปแบบที่ถูกกฎหมายและเป็น การมีส่วนร่วมแบบปกติ โดยการใช้สิทธิเลือกตั้ง นับเป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมแบบปกติที่ปฏิบัติกันอย่างแพร่หลายมากที่สุด เช่นการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2562 นอกจากนี้ยังมี การลงประชามติ (Referendum) ซึ่งเป็นการใช้สิทธิลงคะแนนของประชาชนเพื่อให้ความเห็นชอบต่อประเด็นที่สำคัญต่อการตัดสินใจ ทำให้ทางการเมืองไม่ต้องตัดสินใจเอง แต่นำผลที่ได้จากการตัดสินใจของประชาชนมาดำเนินการต่อไป เช่น การออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญไทย พ.ศ. 2559 จัดขึ้นในวันอาทิตย์ที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2559 การทำประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เป็นอีกวิธีหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบปกติ เป็นกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ที่รัฐบาลมีโครงการบางอย่างที่จะดำเนินการ ซึ่งโครงการนั้นคาดว่าจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ในด้านต่างๆ ของคนในพื้นที่ เช่น การจัดทำประชาพิจารณ์ “การกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยว” เพื่อเสนอต่อกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เป็นต้น

(2) การมีส่วนร่วมแบบไม่ปกติ (Unconventional Participation) การมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้ถึงแม้ว่าไม่ผิดกฎหมาย แต่คนส่วนใหญ่เห็นว่าไม่เหมาะสม อย่างไรก็ตามขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมทางการเมืองของแต่ละประเทศว่า พฤติกรรมหรือการแสดงออกทางการเมืองลักษณะใดเหมาะสม หรือผิดปกติหรือไม่ เช่น หลายสังคมเห็นว่า การประท้วงหรือการเดินขบวนเรียกร้องทางการเมือง แม้ว่าเป็นสิ่งที่กระทำได้เพราะรัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ว่าเป็นสิทธิ เสรีภาพทางการเมือง แต่ก็

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

เห็นว่าช่องทางปกติของการเมืองมีอยู่ ต้องใช้ช่องทางปกติที่นั่นแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น เช่น รัฐบาล รัฐสภา หรือ พรรคการเมือง เป็นต้น เช่น การชุมนุมของคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) การชุมนุมของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) หรือกลุ่มคนเสื้อแดง รวมทั้งการชุมนุมของกลุ่มเยาวชนปลดแอก และ กลุ่มต่างๆ ที่เรียกร้องให้มีการยุบสภา แก้ไขรัฐธรรมนูญ และหยุดคุกคามประชาชน เป็นต้น

2) การมีส่วนร่วมในรูปแบบที่ผิดกฎหมาย (Illegal Forms) การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่นับว่าผิดกฎหมายและสร้างความเสียหาย ส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของคนทั่วไปมากที่สุดคือ การก่อการร้าย (Terrorism) ซึ่งเป็นการใช้ความรุนแรงเพื่อทำลายความชอบธรรม ช่มชู้ คุกคาม สร้างความหวาดกลัวให้กับฝ่ายรัฐบาล เนื่องจากเห็นว่าการมีส่วนร่วมในรูปแบบปกติที่ถูกกฎหมายไม่สามารถดันรัฐบาล หรือผู้มีอำนาจให้ปฏิบัติตามข้อเรียกร้องหรือตามความต้องการของตนหรือกลุ่มตนได้ เช่น การก่อเหตุความไม่สงบเรียบร้อยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในขณะเดียวกัน คำว่า “อารยะขัดขืน” (Civil Disobedience) อาจถูกตีความว่าเป็นพฤติกรรมแสดงออกทางการเมืองที่ผิดกฎหมาย เพราะบางกรณีเป็นการละเมิดหรือฝ่าฝืนกฎหมาย เพื่อแสดงให้เห็นถึงความยุติธรรมของกฎหมายฉบับนั้น หรือต่อต้านการใช้อำนาจของผู้ปกครองประเทศ เนื่องจากเห็นว่าขาดความชอบธรรม เช่น การปฏิเสธไม่ยอมจ่ายภาษีแก่รัฐ การชุมนุมคัดค้านการสร้างเขื่อนวังหีบ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช การชุมนุมคัดค้านสร้างเขื่อนกันคลื่นชายหาดม่วงงาม จังหวัดสงขลา เป็นต้น

ปรากฏการณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ในระบอบประชาธิปไตยไทย

คนรุ่นใหม่ (New Generation) ในบทความจะหมายถึง ประชาชนที่มีอายุในช่วง 18-45 ปี ผู้ที่ไม่เคยใช้สิทธิเลือกตั้ง สส./สว. ผู้ที่ลงสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรก ผู้ที่จัดตั้งพรรคการเมืองใหม่ ผู้ที่ร่วมดำเนินการจัดให้มีการชุมนุมเรียกร้องความต้องการต่อรัฐบาล โดยบทความนี้จะยกตัวอย่างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ 3 ปรากฏการณ์ที่สำคัญต่อระบอบประชาธิปไตยไทย

1) ปรากฏการณ์การเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2562

จากการสำรวจจำนวนประชากรครั้งล่าสุดเมื่อช่วงเดือนธันวาคม 2560 (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2560) พบว่า ประชากรที่มีอายุครบ 18 ปีขึ้นไป มีประมาณ 51,735,326 คน ตามรัฐธรรมนูญปี 2560 กำหนดว่า ‘ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง’ คือผู้ที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีในวันเลือกตั้ง หากวันเลือกตั้งคือ วันที่ 24 ก.พ.62 จริง หรือผู้ที่เกิดวันที่ 23 ก.พ.2544 หรือก่อนหน้านั้น ก็จะมีสิทธิเลือกตั้ง โดยกลุ่มผู้ที่จะได้มีโอกาสเลือกตั้งครั้งแรก (first time voter) หมายถึง กลุ่มผู้ที่เกิดระหว่างปี 2537-2544 ซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มที่มีสิทธิเลือกตั้งตั้งแต่ปี 2555 เป็นต้นมา แต่ยังไม่เคยได้เลือกตั้ง และกลุ่มที่จะมีสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งที่กำลังจะมาถึงในปี 2562 ที่สำคัญคือวัยรุ่นที่จะมีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นครั้งแรก คนกลุ่มนี้จะตื่นตัวเป็นพิเศษ รอวันที่จะได้ลงคะแนนเสียง ซึ่งจะติดตามข่าวสารการเมืองทางสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งหลายพรรคใช้ช่องทางนี้ในการดึงคะแนนเสียงในโค้งสุดท้าย ส่วนใหญ่จะมีการพูดคุยกับเพื่อนฝูงและมีความคิดเป็นของตนเอง ดูที่นโยบายพรรคและผู้ทีลงสมัครเป็นหลัก ไม่เลือกตามความเห็นชอบของสมาชิกในครอบครัว ทุกคนต้องการเห็นการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่ดีขึ้น ดังนั้นคนรุ่นใหม่มีความตื่นตัวทางการเมืองกับการเลือกตั้งในปี 2562 ขึ้นอย่างมาก ผู้เขียนมองว่าเป็นการตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ผนวกกับการที่คนรุ่นใหม่มองว่าต้องอยู่ภายใต้การบริหารประเทศโดยรัฐบาลที่ไม่

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

ได้มาจากการเลือกตั้ง เมื่อได้รับโอกาสให้เข้าไปเลือกผู้แทนในสภาของตนเอง ทำให้คนรุ่นใหม่คาดหวังว่าจะสามารถเลือกคนรุ่นใหม่ที่เข้าใจบริบทเหมือนกัน ในความเป็นอยู่ในสภาวะเศรษฐกิจที่ถดถอย แร้นแค้น สิ้นหวัง จึงเหมือนตนเองมองเห็นแต่ทางตันในอนาคต การเลือกตั้งจึงเปรียบเสมือนแสงสว่างที่ปลายอุโมงค์ของคนรุ่นใหม่ ที่คาดหวังว่ารัฐบาลจะสามารถ นำพาอนาคตของเขาไปให้เขาได้ เราจึงเห็นปรากฏการณ์ที่คนรุ่นใหม่เทออกของใหม่อย่างพรคนาคัดใหม่ โดยเห็นได้จากผลสัมฤทธิ์จากคะแนนเสียงของพรรคคนาคัดใหม่นั้นเอง รวมไปถึงการคาดหวังว่าสังคมไทยจะอยู่ภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริงโดยผ่านการเลือกตั้ง เพราะคนรุ่นใหม่เองได้รับชุดความรู้จาก การศึกษาด้วยตนเอง ข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ว่าในการเลือกตั้งครั้งนี้คะแนนเสียงไม่ตกน้ำ ทำให้คนรุ่นใหม่ของเรามีค่าจริง กันผู้แทนหรือพรรคที่เขาชื่นชอบ การมีอารมณ์ร่วมในทางการเมืองการเลือกตั้งที่ผ่านมาเราจึงเห็นปรากฏการณ์คนรุ่นใหม่ออกมาใช้สิทธิ์กันเยอะมาก โดยเฉพาะเลือกตั้งล่วงหน้า เพราะส่วนใหญ่ก็คือคนรุ่นใหม่ที่เป็นไปตามมหาวิทยาลัยต่าง ๆ

2) ปรากฏการณ์การชุมนุมเรียกร้องของคนรุ่นใหม่

หลายเดือนที่ผ่านมา สังคมไทยที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ได้มีการรวมกลุ่มของคนรุ่นใหม่ทั้งนักเรียน นักศึกษา และวัยทำงาน เพื่อร่วมกันเรียกร้องยื่นข้อเสนอสู่รัฐบาล สรุปประเด็นหลักๆ คือ รัฐบาลต้องยุบสภา เลิกหรือหยุดคุกคามประชาชนในทุกรูปแบบ และ แก้ไขรัฐธรรมนูญ ซึ่งปรากฏการณ์ต่างๆ ไม่ประทุหรือรวมกลุ่มกันเฉพาะในส่วนกลางเท่านั้น แต่ยังเป็นดาวกระจายที่แผ่กระจายไปยังหัวเมืองทุกภาค โดยเฉพาะในมหาวิทยาลัยของรัฐในแต่ละภูมิภาค โดยใช้ชื่อแตกต่างกันไปภายใต้กิจกรรมแฟลชม็อบ (Flash Mob) เช่น กลุ่มธรรมศาสตร์จะไม่ทน กลุ่มพ่นน้ำมัน กลุ่มเตรียมอุดมศึกษา กลุ่มสงขลานครินทร์ “คนได้แต่ไม่อยู่ได้ตื่นแต่ใจการ” กลุ่ม ม.เกษตรศาสตร์ บางเขน “ไม่เอาไอโอ (ชา)” ประชาชนและนักศึกษารวมตัวร่วมกิจกรรม “รวมพลังธรรมศาสตร์ ทวงคืนอนาคต” เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่า คนรุ่นใหม่มีการใช้สื่อออนไลน์ ทั้งเฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ ไลน์ รวมทั้งหลายหน่วยงานยังเปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่มีส่วนร่วมทางการเมืองได้แต่ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายและไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น ผู้เขียนจึงได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับปรากฏการณ์นี้ว่า ในสถานการณ์โลกในยุคปัจจุบันเราไม่สามารถหลีกเลี่ยงเทคโนโลยีสารสนเทศอันก้าวกระโดดได้เลย โดยเฉพาะเมื่อคนรุ่นใหม่เข้าไปมีบทบาทด้านเทคโนโลยี ประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งของประเทศที่กำลังพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้คนรุ่นใหม่เป็นฟันเฟืองสำคัญและเป็นฟันเฟืองหลักในการพัฒนาประเทศ แต่ทว่าระบบการปกครองของประเทศไทย เราต้องยอมรับว่าทหารมีบทบาทสำคัญในด้านการเมืองการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศหรือมองอีกด้านหนึ่งคือประเทศไทยมีอุดมการณ์ทางการเมืองระหว่างคนรุ่นใหม่กับคนรุ่นที่นิยมชมชอบการบริหารประเทศแบบเผด็จการจึงทำให้เกิดแรงกระเพื่อมตามมาหลังวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 ที่มีการปฏิวัติรัฐประหารรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรและถูกปกครองโดยรัฐบาลทหารมา จนถึง 24 มีนาคม 2562 จึงได้มีการเลือกตั้งแต่คนรุ่นใหม่มองว่าการเลือกตั้งดังกล่าวเป็นการสืบทอดอำนาจโดยการเขียนรัฐธรรมนูญของรัฐบาลทหารที่มาจากกาปฏิวัติโดยระบอบให้มีสว 250 คนมาจากการแต่งตั้ง ทำให้คนรุ่นใหม่เกิดการต่อต้านขึ้นเป็นวงกว้างว่าสมาชิกวุฒิสภาทั้ง 250 คน ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งแต่มีสิทธิ์มีเสียงในสภาเพื่อเลือกนายกรัฐมนตรี เท่ากับ สส.ที่มาจากกาเลือกตั้งเป็นการบ่มเพาะความคิดต่างที่มองว่าเป็นการถ่วงความเจริญของประเทศ เราจะได้เห็นได้จากการที่มีแฟลชม็อบอย่างต่อเนื่องจนในที่สุดคนรุ่นใหม่ก็มาแสดงพลังโดยการประท้วง ณ จุดต่างๆ ของประเทศเป็นจำนวนมาก จึงทำให้รัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ต้องคิดว่ากระแสคนรุ่นใหม่เป็นแรงกระเพื่อมสำคัญต่อรัฐบาลในการต่อต้านรัฐบาล สาเหตุและปัจจัยของการสร้าง flash mob ขึ้นมาก็เพราะการสะสมปัญหาของการบริหารประเทศของ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

รัฐบาลทั้งในด้านการใช้จ่ายเงิน ทั้งในด้านการแก้ปัญหาเศรษฐกิจ การศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนรุ่นใหม่มองว่า การศึกษาไทย ยังคงย่ำอยู่กับที่เดิม ไม่ขยับออกไปข้างนอกปัญหาต่างๆ เหล่านี้เอง ทำให้เกิดกลุ่มกระบวนการที่เรียกว่ามีอบ ประชาธิปไตยหรือแฟลชม็อบ

3) ปรากฏการณ์เส้นทางการเมือง/สนามทางการเมืองของคนรุ่นใหม่

โดยส่วนใหญ่ รัฐธรรมนูญของไทย ได้กำหนดให้คนรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะการสมัครเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือ สมาชิกวุฒิสภา ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งเป็น รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ กำหนดให้ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปีนับถึงวัน เลือกตั้ง และ ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 40 ปีในวันสมัครรับเลือก และในกรณีรัฐมนตรี และนายกรัฐมนตรีได้มีการกำหนดคุณสมบัติอายุไว้ไม่ต่ำกว่า 35 ปีการกำหนดคุณสมบัติอายุโดยรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมาย เป็นเพียงส่วนหนึ่งในการเปิดโอกาสทางการเมืองให้แก่คนรุ่นใหม่ แต่ทั้งนี้ยังต้องมียุทธศาสตร์และ การดำเนินการด้านอื่นๆ เพิ่มเติม เพื่อให้คนในสังคมได้เล็งเห็นความสำคัญและศักยภาพของคนรุ่นใหม่ พร้อมทั้งเปิดกว้างพื้นที่ทางการเมืองให้คนรุ่น ใหม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์และขับเคลื่อนประเทศ ต่อไปในอนาคต (อรณิข รุ่งธีพานนท์, 2560) ทั้งนี้ ผู้เขียนได้มีการรวบรวมสถิติคนรุ่นใหม่ที่ได้รับเลือกตั้งเป็น สส./ สว. (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2554,)

วันเลือกตั้ง	เกณฑ์อายุ	จำนวนสมาชิกรุ่นใหม่/ จำนวนทั้งหมด	สัดส่วนสมาชิกรุ่นใหม่
6 มกราคม 2544	25-39 ปี	117 คน/ 500 คน	ร้อยละ 23.40
6 กุมภาพันธ์ 2548	25-39 ปี	74 คน/ 500 คน	ร้อยละ 14.80
23 ธันวาคม 2550	25-40 ปี	79 คน/ 480 คน	ร้อยละ 16.46
3 กรกฎาคม 2554	25-40 ปี	66 คน/ 500 คน	ร้อยละ 13.20

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าในช่วงเวลาที่เป็นประชาธิปไตยการเมืองและการเลือกตั้งของไทยมีลักษณะเปิด กว้างพอสมควร นักการเมืองรุ่นใหม่หลายคนได้รับการเลือกตั้งและเข้ามาทำหน้าที่ในสภาผู้แทนราษฎร อย่างเช่น การเลือกตั้งเมื่อ วันที่ 24 มีนาคม 2562 นางสาวพลอยชมพู กิจบุรณะ ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ด้วยวัย เพียง 25 ปี ซึ่งนับว่าเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่อายุน้อยที่สุดในการเลือกตั้งครั้งนี้ นอกจากนี้สิ่งที่ยังบ่งชี้ให้เห็นว่าสังคม การเมืองไทยมีลักษณะเปิดกว้างและ มีความเท่าเทียมกันมากขึ้น คือ ในการเลือกตั้งครั้งเดียวกันนี้ประเทศไทยได้ นายกรัฐมนตรีหญิงคนแรกของประเทศ คือ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ซึ่งในขณะนั้นมีอายุเพียง 44 ปีเท่านั้น และยังมีอีก ปรากฏการณ์ที่น่าสนใจคือ การจัดพรรคการเมืองอนาคตใหม่ ซึ่งจัดตั้งโดยนายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ และ นายปิยบุตร แสงกนกกุล ซึ่งต่างก็มีอายุเพียง 40 ปีต้นๆ และพรรคอนาคตใหม่ก็ได้สร้างปรากฏการณ์จากการเลือกตั้งล่าสุด ด้วยการกวาดที่นั่งไป 81 ที่นั่ง ได้คะแนนเสียงมหาชนถึง 6,330,617 เสียง แต่ในเวลาต่อมาได้มีการยุบพรรคอนาคตใหม่เกิดขึ้น

จากปรากฏการณ์ทั้ง 3 ปรากฏการณ์ข้างต้น ท้ายที่สุดแล้ว สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ คนรุ่นใหม่ต้องตระหนักถึง ความสำคัญของประชาธิปไตย การเมืองเป็นเรื่องของคนทุกเพศทุกวัย ไม่ใช่สิ่งไกลตัวแต่เป็นเรื่องที่อยู่ในชีวิตประจำวันและมี ผลต่อการดำเนินชีวิต หากคนรุ่นใหม่พยายามแสดงออกซึ่งศักยภาพและความมุ่งมั่นตั้งใจ ใช้อาวุธย่อมให้การยอมรับ เชื่อใจ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

และพร้อมสนับสนุนให้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจของประเทศ

อุปสรรค และปัญหาของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญ มีดังนี้

1) เนื่องจากสังคมไทยเป็นสังคมอำนาจนิยม-อุปถัมภ์ ผู้มีอำนาจไม่ค่อยยอมรับฟังความคิดเห็นของคนที่มีตำแหน่งที่ต่ำกว่า หรือด้อยกว่า ทั้งในองค์กรและภายนอกองค์กร ผู้มีอำนาจทำตัวเป็นเจ้าของหน่วยงาน หรือองค์กร เหมือนมรดกตกทอดของครอบครัว และมักจะออกมาตอบโต้คนที่คิดเห็นต่างกับตน ด้วยตรรกะที่คับแคบ บิดเบือน เพื่อเอาชนะคะคาน สร้างความชอบธรรมให้แก่ความคิด ความเห็นของตนเอง และสร้างความไม่ชอบธรรมให้แก่ฝ่ายที่เห็นต่าง โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง และความเป็นจริง เพราะถ้าเปลี่ยนแปลงตามฝ่ายที่คัดค้านจะเป็นเรื่องเสียหน้า เสียจุดยืนในสังคม เป็นเรื่องที่ทำให้ยอมรับได้ยาก

2) ผู้มีส่วนร่วมฝ่ายที่สนับสนุน หรือมีความคิดคล้ายตามผู้มีอำนาจแบบ “สาวก” หรือองค์กรกึ่งพิทักษ์นาย มักจะทำหน้าที่เป็นสาวก ปกป้องผู้มีอำนาจแบบสุดลิ่มทิ่มประตู อ้างอ้างๆ คุก ตามตรรกะของผู้มีอำนาจ และรุมประณามฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยต่อผู้มีอำนาจ กระทำตนเป็น “ลิ่วล้อ” ในหนังสือ ส่วนมากมักจะจบลงด้วยการดูหมิ่นดูแคลนอีกฝ่าย ฝ่ายนี้เข้ามีส่วนร่วมด้วยความรู้สึก ด้วยอารมณ์ มากกว่าด้วยข้อมูล ด้วยความรู้และด้วยจิตสำนึกเพื่อสาธารณะ จุดยืนหลักคือ พิทักษ์นายแลกกับผลประโยชน์เล็กๆ น้อยๆ เฉพาะหน้า แต่ก็เป็นมรดกเป็นผลในระยะยาว

3) ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยต่อผู้มีอำนาจถูกกระทำทุกวิถีทางให้ขาดความชอบธรรม ไม่มีที่ยืนในสังคม และต้องแบกรับภาระทั้งต้องแจกแจง หรือบอกข้อบกพร่องของผู้มีอำนาจ และต้องนำเสนอทางออกที่ดีกว่า (ซึ่งไม่มีวันจะเป็นไปได้ เพราะไม่ได้มีอำนาจหน้าที่ และไม่ได้มีรายได้ หรือเงินเดือนจากหน้าที่การงานนั้น)

4) ประชาชนส่วนใหญ่ที่ไม่ได้รับผลกระทบโดยตรง หรือรับผลกระทบก็ตาม มักจะเพิกเฉย คอยเสมอจนอก เมื่อฝ่ายใดแพ้กัจะรุมประณาม เยาะเย้ยถากถางแบบ “กว่าแล้ว” และเข้าร่วมยินดีฉลองชัยชนะกับฝ่ายชนะแบบ “สีแก้วพลอยรุ่ง” หรือ “ยอดทองบ้านาย” เป็น “ขบวนแห่บ่าทางการเมือง” (จรรยา หยุทอง, 2559)

บทสรุป

การปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น แม้ว่าหลักสิทธิเสรีภาพ และหลักอำนาจอธิปไตย จะเป็นสองเสาหลักในการค้าชูระบอบประชาธิปไตยในประเทศนั้นๆ ให้ยั่งยืนก็ตาม ภายใต้สังคม ประชาธิปไตยนั้นไม่ได้หมายความว่าเพียงแต่รัฐยอมให้ประชาชนเลือกผู้นำ หากยังหมายถึงการที่สังคมต้องพยายามทำอะไรด้วยตนเองให้มากที่สุด และต้องเป็นผู้ขึ้นำกำหนดบทบาทรัฐ 31 การเป็นผู้ขึ้นำรัฐนั้นแม้จะไม่ได้กระทำด้วยประชาชนทั้งหมด แต่ด้วยกระบวนการประชาธิปไตย แบบมีส่วนร่วมจะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองและการบริหาร และยังมีการกระจาย อำนาจในการตัดสินใจในเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชน เป็นการ เพิ่มการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ทั้งในระดับที่ องค์กรและในระดับชาติ ๓๒ การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในฐานะรากฐานของระบอบ ประชาธิปไตย เป็นการส่งเสริมธรรมาภิบาล และมีส่วนสร้างประชาธิปไตยในประเทศให้ยั่งยืน การมี ส่วนร่วมของประชาชนยังถือเป็นการสื่อสารสองทางระหว่างหน่วยงานรัฐและประชาชน การจะปฏิรูป การเมือง จึงต้องเริ่มจากการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในทางการเมืองทุกระดับ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

เอกสารอ้างอิง

- จรรยา หยุทอง.(2559).อุปสรรคและปัญหาของ “การมีส่วนร่วม” ในสังคมไทย. สืบค้นเมื่อ 25 มิถุนายน 2563, จาก <https://mgronline.com/south/detail/9590000114671>. เมื่อวันที่
- จันทนา สุทธิจารี.(2544). การมีส่วนร่วมของประชาชน” ในการเมืองการปกครองของไทยตาม. รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน. กรุงเทพฯ: วิ.เจ.พรินเตอร์
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร.(2539).การปกครองท้องถิ่น.กรุงเทพมหานคร : พิมพ์พรินต์.
- ทิพาพร พิมพ์สุทธิ.(2542). พัฒนาการเมือง. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุญศรี ยี่หะ.(2552). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐศาสตร์. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ,สงขลา.
- พิสิทธิ์ศักดิ์ ห้วยหงษ์ทอง.(2551).ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาใน จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษา.บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง.(2562). จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งประจำปี 2562. สืบค้นเมื่อ 26 มิถุนายน 2563, จาก www.egt.go.th.
- สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.(2561). การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย.สำนักประชาสัมพันธ์: สำนักพิมพ์สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร,กรุงเทพมหานคร.
- สิงห์คำ มณีจันสุข.(2561).ประชาธิปไตยกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน.วารสารวิจัยวิชาการ, 1(2), 109-119.
- อรณิษฐ์ รุ่งจิพานนท์. (2560). คนรุ่นใหม่กับการเป็นสมาชิกรัฐสภา. Hot Issue ธันวาคม 2560. สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- Milbrath, Lester W. (1965). *Political Participation : How and Why Do People Get Involved in Politics ?* Chicago : Rand McNally
- Milbrath.L.W. and Goel. (1977). *Political Participation: How and Why Do People Get Involved in Politics.* 2d ed. Chicago: Rand McNally College Publishing Company
- Verba, Sidney and Nie, Norman H. (1972). *Participation in America : Political Democracy and Social Equality.* New York : Harper & Row
- Weiner, Myron. (1971). *Political Participation : Crisis of the Political Process*, pp. 161- 163. In Leonard, Binder and others (eds.).Crisis on Sequences in Political Development. Princeton : Princeton University Press